

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Наталія БЕДЗІР

ГОТИЧНІ МОТИВИ В СУЧАСНІЙ РОСІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІЙ ПРОЗІ (В. ПЕЛЕВІН, В. ШЕВЧУК)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 26.
УДК 821.161.2-3.09+821.161.1_3.09

Бедзір Н. Готичні мотиви в сучасній російській та українській постмодерністській прозі (В. Пелевін, В. Шевчук); 13 стор., кількість бібліографічних джерел – 20; мова українська.

Анотація: У статті «Готичні мотиви в сучасній російській та українській постмодерністській прозі (В.Пелевін, В.Шевчук)» порівнюється постмодерністська готична стилістика двох письменників. Обидва автори далекі від західноєвропейського готичного канону, не поривають із реальністю, звертаються до аналізу духовно-тілесних випробувань людини перед засиллям маскульти та спокусливого «зла». В. Пелевін спирається на неоготику ХХ ст., на мас-медійні технології, В. Шевчук – на міфологію та український фольклор. В. Пелевін тяжіє до соціально-політичного загострення сюжету, В. Шевчук – до притчевості.

Ключові слова: постмодернізм, готика, роман, В. Пелевін, В. Шевчук.

Російська, українська, словацька, польська, чеська постмодерністські літератури зазнали колосального впливу бароко та модернізму, про що неодноразово писали літературознавці [18]. Але готична література, яка активно формувала постмодерністські сюжети, стилістику, образність, потребує подальших компаративних досліджень [8]. В українському літературознавстві такі дослідження вже є (І. Качуровський, І. Лімборський, Х. Денисюк).

Як пише І. Качуровський, жанрове структурування готичного роману припадає на XVIII століття і пов'язане з запереченням раціоналізму, реалізму, позитивізму [6, 59]. Готика дає можливість ширше подивитись на світ та людину в ньому: світ видається незамкненим, неієрархічним, нецілісним, ірраціональним, більш поетичним [9, 158].

Російська готична проза, представлена іменами М. Карамзіна, В. Жуковського, О. Сомова, О. Пушкіна, М. Гоголя, А. Погорельського, Ф. Сологуба, є різноманітною за змістом та за типовими ознаками, про що розповідається в дослідженні В. Вацура [3]. Російська постмодерністська проза йде шляхом пародіювання готичної, що було означено у свій час пушкінською творчістю: О. Пушкін пішов шляхом полігенетичності, поліцитатності у ставленні до готики. [1, 310]. Постмодерністська російська проза, «граючи» текстами, активно використовує готові романні структури, але не найбільш розповсюджені, а периферійні, маргінальні, як то: дамський роман, детектив, подорож, епістолярна проза, щоденники тощо. Готичний роман, повість також належать до них. Готичний сюжет та композиція завжди чітко структуровані у своєму хронотопі, готична розповідь володіє великим запасом символів, семіотич-

но означених художніх засобів, прийомів уповільнення, пришвидшення дії, запасом геральдичних знаків. Також це спадщина персонажів, які несуть у собі конструктивну та креативну традицію і багаті можливості для подальшого емоційного, психосоматичного, чуттєвого розвитку, чого дуже бракує постмодерністським «холодним» героям. Художні засоби готики напрацювали значні прийоми суггестивності, впливу на читача, причому кожна літературна епоха додає до них свою частку психологічності, напруженості, очікування, страху, насолоди тощо [8].

Готична художність у ХХ столітті захопила мистецтва кіно, театру, мультиплікації, кліпмейкерства, живопису, перформансу, відеоарту, заповонила комп'ютерні ігри.

Показовим постмодерністським романом, у якому використано готичні та неоготичні структури, є роман відомого російського письменника В. Пелевіна «Ампір В». Роман має ще одну назву – «Empire V. Повесть о настоящем сверхчеловеке» [7]. Зміст назв може бути розтлумачений як «п'ята імперія», «ампір», а також як зашифроване слово «вампір». У творі розповідається про хлопця, який справді стає вампіром, але ідейний задум автора видається набагато ширшим. Це роман про незворотні зміни людської цивілізації, причиною яких є не технічні проблеми людства, не екологічна катастрофа, а психічна, духовна, інтелектуальна деградація під впливом влади грошей, травмованої свідомості та звиродніння гуманістичної культури в умовах інформаційних технологій. Людством маніпулюють масово-комунікативні практики, ефект зомбування має незворотній вплив. Закладений в назву роману інтертекст культової за радянських часів російської повісті Б. Полевого «Повесть о настоящем человеке» та інтертекст буржуазної

ніцшеанської надлюдини, яка в сучасному західному світі під впливом маскультури перетворилась на Бетмена, Спайдермена, Супермена, Рембо, агента 007 тощо, надає творові узагальнюючого змісту, соціальної гостроти, дискусійності, багатовекторності інтерпретацій.

«Вампіричний» інтертекст роману вже став предметом дослідження (Н.Бедзір). Але готика під пером постмодерніста зазнала видозмін. Показовим для всього пелевінського твору є його початок. Герой приходить до свідомості у дивній кімнаті зі старовинними меблями (картина з Наполеоном, дзеркальна шафа, дві картини з оголеними тілами, секретер, картотека). Істота в масці переконує героя в тому, що світ, в якому він жив, давно вмер; згодом проходить вампірична ініціація героя в нове, вампіричне, життя; врешті-решт – сам вампір-співрозмовник покінчує з життям. Отже, потрібна смерть – «смерть» буття – Апокаліпсис, смерть «безсмертного» вампіра, умовна смерть і відродження героя – розпочинають роман. Герой набуває ознак вампіра (він наділений надчутливим язиком), тому він повертається не в

минуле, а в світ, який поєднує небуття із реальністю, потойбіччя із сьогоденням. Герой і світ навколо почнуть розвиватись у зворотному напрямку, але не «людським» шляхом, а демонічним, диявольським, мефістофельським. Зовнішні ознаки життя зберігатимуться, але шлях буде окреслений конфігурацією польоту вампірів-кажанів: вниз – і назад, тобто, завжди навпаки. Готичний хронотоп роману В. Пелевіна теж підлягатиме закону цієї зворотності, тому й переможе в героєві не людяне, а потойбічне єство. Це шлях «вилюднення», «обездуховлення», безмежного скепсису, цинізму, зневіри, висміювання, пародіювання, маскараду, карнавалу, іронічності, жорстокості, видовищних масово-культурних «містерій», гіпертрофованої уваги до тіла і зовнішньої атрибутики.

У своїй монографії «Готичний пошук» Монтегю Саммерс [19] проводить порівняння класичного авантюрного роману та роману пізньої готики і вибудовує два ряди знакової символіки, яку ми продовжили постмодерністською готичною знаковістю з роману В.Пелевіна:

Класика	Готика	Постмодерністська готика
Замок	Будинок чи маєток	Монументальний палац над прирвою
Печера	Альтанка	Комора з намальованими світилами
Стогін	Зітхання	Крик
Велетень	Батько	Вчитель-вампір
Закривавлений кинджал	Віяло	Віяло, вимашене фарбою кольору крові
Завивання вітру	Нижній бриз	Посвист крил вночі
Лицар	Джентльмен без бакенбардів	Асексуальний вампір
Леді	Леді	Безстатева богиня Іштар
Удар шпагою	Вбивчий погляд	Цукерка смерті
Чернець	Старий слуга	Пробірки з кров'ю
Кістки, черепи	Компліменти, ніжність	Надувна гумова жінка
Свічка	Лампа	Темрява
Магічна книга з плямами крові	Лист із краплями сліз	Переписка в Інтернеті
Загадкові голоси	Рідко вживані слова	Навчання гламуру та дискурсу
Таємнича обітниця	Залицання	Сумісне споживання баблосу
Привид	Адвокат, суддя	«Начальнег мира»
Відьма	Стара економка	Велика Миша
Рана	Поцілунок	Удар зненацька
Вбивство	Весілля	Службове підвищення до рівня Бога грошей

Отже, емоційна, пристрасна, чуттєва готична естетика замінена знаками штучного світу. Тут відсутня насолода від перемоги добра над злом, а «богами» новітні істоти вважають себе тільки під дією наркотика. Свою «вампіраду» письменник перетворює на «роман виховання», але не людини, а «вищої істоти», володаря світу.

В романі залишаються готичні знаки, пригаманні російській готичній традиції. Насамперед, вони пов'язані з творами О. Пушкіна «Євгеній

Онегін», «Пікова дама», «Повісті Белкіна», «Маленькі трагедії», «Кірджали», незакінченим твором «Марія Шонінг» тощо.

Провідного героя роману «Ампір В» з дитинства супроводжує містичний жах перед віялом, яке висить на стіні його дитячої кімнати. Це велике віяло у формі серця із ручкою між «половинками серця» ногами здається йому зубатим псом-вампіром. За формою таке віяло співпадає з зображенням карти-пік. Отже, символіка «Піко-

вої дами» супроводжує нашого героя з народження.

Бажання багатства та успіху спровокували героя «Пікової дами» Германа на підступність та ганебний вчинок, який призвів до смерті старої графині. Бажання належати до багатой «еліти» спокушає Рому і приводить до вампірів. Отже, обох молодих людей штовхає на зраду жадою грошей та світського визнання.

Ім'я «Герман» в контексті роману В. Пелевіна може бути прочитане як поєднання імен юнака і дівчини, які з людей стають хижими та безжалісними вампірами – Гери і Романа: Гер-ман.

В романі В. Пелевіна використовується символіка готичних воріт, містика числа «сім», що зустрічаємо і в повісті «Пікова дама» О. Пушкіна. В «Піковій дамі» сімка постає в хворобливій свідомості Германа «готичними воротами» [10, 211]; в «Ампірі В» сім годин вечора стали вступом Роми в світ вампірів крізь «броньовані двері чорного входу великої квартири» (переклад мій – Н.Б.) [7, 25]. Герой Рома-Рама і герой Герман («Пікова дама») є синами поросійщених німців. Герб із мисливським луком та трьома журавлями в роду Шторквінкелів (у Роми-Рама) асоціюється із «ощадливістю, поміркованістю, працелюбністю» – «трьома вірними картами», які допоможуть розбагатіти Герману, дадуть йому «розважливість та незалежність» (переклад мій – Н.Б.) [10, 198].

Секрет «баблоса» в «Ампірі В» тримає «змінна богиня» Іштар Борисівна – стара, примхлива любителька красивого життя, яку оточуючі її вампіри ненавидять і потай кепкують над її старістю. «Пікова дама» Ганна Федотівна у Пушкіна – теж літня, зверхня володарка містичного секрету збагачення та щастя. Обидві стають жертвою хижих шукачів «золотого тільця» і помирають від насилля.

Герман використовує стосунки з Лізою для своєї вигоди, жертвує дівчиною і коханням – так теж діє Рома-Рама щодо коханої Гери. Про Германа йде мова як про людину з душею Мефістофеля [10, 207] – таким само стає Рома-Рама. Числа карт починають замінити Герману світ: все сприймається крізь магичні слова – «трійка, сімка, туз», які обіцяють збагачення і щастя, а стають причиною божевілля та аморальності. Замінник грошей – наркотик баблос – довершує звиродніння Роми-Рама. Висновок О. Пушкіна про несумісність «двох непорушних ідей» у моральному естві людини – безчестя і прагнення щастя – може стосуватись обох персонажів [10, 210].

У своєму романі В. Пелевін використовує сюжетний хід «Капітанської дочки» О. Пушкіна, а саме, дуель Гриньова із Швабріним, яка стається через сердечний вірш до Маші, написаний закоханим Гриньовим та висміяний Швабріним. В «Ампірі В» дуель насправді проходить у віршах, різних за жанром. Мітра пише підлабузницький мадригал, Рома-Рама – інвективу соціально-

політичного звучання. У О. Пушкіна та В. Пелевіна ретельно описуються правила дуелі як лицарського кодексу честі («Капітанська дочка») та як його вербальної імітації («Ампірі В»). Дуель (боротьба між героями за серце Маші в «Капітанській дочці») та суперечка за прихильність Гери (в «Ампірі В») стає приводом для подальших самохарактеристик героїв. Швабрін, як і Мітра, виявляє ніцність та підлабузництво. Гриньов, як і Рома-Рама, виявляє історичну проникливість, мудрість, чесність, патріотизм. За законом пелевінського роману, який сюжетно та композиційно визначає «зворотній», антигуманістичний рух підлеглого вампірам людства, патріотичні чесноти Роми-Рама, направлені на захист «батьківщини», яку для нього уособлюють «державні вишки, які смокчуть чорну рідину із судин планети», також він оборонятиме «вистражданий в злиднях гламур та загартований в боях дискурс» [7, 406].

Історична проникливість героя продовжує пушкінські роздуми про причини російської національно-історичної неідентичності, невідповідності самим собі на різних етапах соціального розвитку. П. Гриньов закликав «Молодий чоловіче! якщо записки мої попадуться в твої руки, згадай, що найкращі та найміцніші зміни є ті, які виникають від поліпшення звичаїв, без усяких насильницьких потрясінь» [11, 270]. Думки про трагічні наслідки російського історичного хаосу, в основі якого лежать «насильницькі потрясіння», продовжує майже через два століття герой постмодерної епохи Рома-Рама: у цій нації «кожний новий монстр визирив у череві наступного, ...кожний новий монстр розривав попереднього на шматки під час свого народження» [7, 385 – 386]. Отже, «вічна молодість Росії» забезпечується розірваною вщент попередньою історією. І вампір Рома-Рама вчиняє так само...

Як бачимо, готичі мотиви у романі В. Пелевіна суттєво різняться від західноєвропейських класичних взірців. Разом із тим, автор не обмежується завданням захопити, потішити, розважити, полоскотати нерви читача. Показово, що в романі готичний стиль цілеспрямовано «використано» єдиний раз: у оздобленні туалету в помешканні Роми-Рама. В «Ампірі В» вампіричний сюжет показує всеохопність, глобальність впливів новітніх форм маніпуляції свідомістю, але, за законами постмодерністського твору, автор пародійно деконструє, врешті-решт, розвінчує привабливість вампірично-готичного засилля в сучасному мистецтві. Пушкінський інтертекст в романі В. Пелевіна виступає консолідуючим культурним фактором, який продовжує самотню російську літературну традицію, створює діалог сучасності з золотим часом російської літератури, тим самим втілює рятівну спадкоємність епох.

Мотиви готичної прози в сучасній українській літературі найбільш яскраво виявлені в творчості Валерія Шевчука, якого більшість літерату-

рознавців зараховує до кола постмодерністів [13]. Свою книгу оповідань «Сон сподіваної віри» (2007) В. Шевчук визначив як збірку готичних притч [16]. «Сон сподіваної віри» – єдина моя книга, написана у притчево-готичному жанрі, – розповідає автор. – Готика – це фантастичні оповідання, в яких поєднується наш світ із потойбічним. За радянських часів готику не визнавали літературним жанром. Хоча ще на початку XIX століття українці Антоній Погорельський та Орест Сомов писали дуже химерну прозу» [17]. Про цикл оповідань на житомирську міську тематику «Вулиця» автор зазначає: «Усі знають конотопську відьму, але чомусь ніхто не каже про житомирських, хоча їх зустрічав безліч разів. Головна героїня повісті – відьма баба Пуця, яка жила на нашій вулиці. Мій твір зовсім не комічний. Я хотів відійти від малоросизму Гоголя, який вживав містичні образи заради екзотики, щоб росіянин потішився з дурного хохла. А я зрозумів, що ще з язичницької релігії людина виводила свій внутрішній світ назовні, поєднуючи його з природними явищами» [17].

Як бачимо, Шевчук веде стилістику своєї готики від химерного роману, вбачає в ній передусім поєднання двох світів, негативно ставиться до готичної естетики у Гоголя, шукає корені містичного не в міфології, а в біології та фізіології людини. Вказані проблеми стали дискусійними і в «шевчукознавстві»: чи належить його проза до «химерної» (П Майдаченко, М. Павлишин, Х. Денисюк) [5], чи властиве йому постмодерністське письмо (Л. Тарнашинська, Р.

Харчук, Н. Беляєва) [13], [2], чи можна його прозу розглядати як магічний реалізм (А. Беретуляк, В. Даниленко, Н. Євхан). Узгодженістю всіх позицій відзначається точка зору М. Барабаш, яка пише: «Універсалізація образів, виконаних на магічно-реалістичній канві, дає змогу письменникові створювати цілком модерністичні «картини», у яких поєднано історіософське мислення із «постмодерним» еротизмом; а традиційно фабульний хронотоп – із позасюжетними композиційними зміщеннями; психологічні художні деталі, уведені для поглиблення хронотопізму мислення, – з архетипами позасвідомого та іншими міфологічними конструктами; і, зрештою, традиційні рецептивні формули, які використовувалися ще в давній українській літературі, ніяким чином не контрастують і не суперечать нововведеним апофатичним фігурам» [20]. М. Барабаш досліджує готичну складову прози В. Шевчука, виокремлює чотири стильові рівні в творчості письменника: фольклорно-химерний, містично-химерний, химерно-історіософський, готично-притчевий. Прикладом останнього визначає збірку «Сон сподіваної віри» та твори з онейричними мотивами.

Якщо звернутись до раніше розпочатого експерименту і доповнити таблицю Монтегю Саммерса, то знаковість західноєвропейського авантюрного роману і готики продовжать такі готичні знаки в творах В. Шевчука («Жінка-змія», «Око Прірви», «Біс плоті», «У пашу Дракона», «Закон зла (Загублена в часі)»):

Класика	Готика	Твори В. Шевчука
Замок	Будинок чи маєток	Будинок/монастир/острів
Печера	Альтанка	Галявина/келія
Стогін	Зігханья	Молитва
Велетень	Батько	Бог
Закривавлений кинджал	Віяло	Полю
Завивання вітру	Нижній бриз	Звуки природи
Лицар	Джентльмен без бакенбардів	Священик/старий монах
Леді	Леді	Сповнена пристрасті жінка
Удар шпагою	Вбивчий погляд	Бісівська спокуса
Чернець	Старий слуга	Чернець
Кістки, черепи	Компліменти, ніжності	Еротичне зваблення
Свічка	Лампа	Сонце/місяць
Магічна книга із плямами крові	Лист із краплями сліз	Молитовні книги
Загадкові голоси	Рідко вживані слова	Латина
Таємнич обітниця	Залицяння	Тілесне зваблення
Привид	Адвокат, суддя	Сибіли, дракон
Відьма	Стара економка	Відьма
Рана	Поцілунок	Бісівські кігті в тілі
Вбивство	Весілля	Духовне просвітлення

Отже, п'ять знаків духовної стійкості постають проти семи знаків «бісівської плоті», йде боротьба не стільки життя і смерті, чи добра і зла, скільки тіла й духу – гріха і моральної стійкості. Перемагає в готично-притчевій прозі В. Шевчука

найчастіше природно-тілесна стихія, але дух не скоряється, прагнучи до моральної чистоти і божественної піднесеності. Там, де перемагає щось одне, «життя закінчується» («Біс плоті», «Закон зла. (Загублена в часі)»). Окрім тілесної, в готиці

В. Шевчука з'являється спокуса грошей, яка тягне за собою неволю, запроданство («У пащу Дракона»).

Як і в прозі В. Пелевіна, тут очевидна розбіжність із класичною готикою. Ворожу силу і жертву у В. Шевчука найчастіше уособлює жінка, яка поєднує протилежні стихії, але ніколи не буває романтичною слабкою героїнею. Також проза українського письменника не є «низкою жахів» у стилі horror, найчастіше не витримана похмура і зловісна сцена дії. Але сюжет і композиція в готичі В. Шевчука тримає в напрузі читача (terror), веде з ним фантазійну естетичну гру, часто використовує прийоми повтору, ретардації, залучення природних сил, елементи міфології та фольклору. Із класичною готикою прозу В. Шевчука, насамперед, пов'язує те, що на очах читача йде боротьба із природно-фізіологічними стихіями, які перетворюють людину на іграшку надприродних сил і відвертають від духовної та звичаєвої самоідентифікації. При цьому твір письменника зберігає виховне, дидактичне значення. Наближеними до класичної готичної прози є оповідання «Сутінки», «Хованець», «Білий корал» (збірка «Сон сподіваної віри»).

Якщо для В. Пелевіна готичною стильовою та жанровою матрицею стає проза О. Пушкіна, то В. Шевчук тяжіє не до найближчих україн-

ських «готичних» попередників – О. Стороженка, М. Костомарова, М. Гоголя, П. Куліша, Т. Шевченка, Г. Квітки-Основ'яненка, А. Метлинського, а до стилістики бароко [12], [14]. Завдяки цьому у В. Шевчука активізується жанр і стилістика притчі, з'являються ознаки параболи, поєднуються реальність та потойбічний світ, переважають мотиви лабіринту, бібліотеки (книги), саду (лісу), vanitas, знаки тяжіють до емблематичності, жанри – до барокових інтермедії, трагікомедії, шкільної драми.

І проза В. Пелевіна, і В. Шевчука у своїх готичних пошуках не поривають із реальністю, обоє митців звертаються до художнього аналізу духовно-тілесних випробувань, які випадають людині, але російський письменник створює гострий сучасний соціально-політичний контекст, спирається на неоготику ХХ ст. та мас-медійні технології, натомість як український митець зображує людину, наближену до природи. Найбільш вразливим у світі обох письменників виявляється людське тіло: воно все частіше програє у боротьбі з демонічним звироднінням. В. Пелевін розглядає людину як соціальну, історичну особистість на зламі цивілізації, вбачаючи порятунок у культурній самоідентифікації нації. В. Шевчук наголошує на непоправності духовних та моральних провин людини перед сучасниками та нащадками.

Література

1. Беляева Н. Трансформация готического хронотопа в русской литературе / Нина Беляева // Русская литература накануне третьего тысячелетия. Итоги развития и проблемы изучения: Сборник научных трудов. Вып. 3. / Редкол.: Корзов Ю.И. (гл. ред.) и др. – Выпуск 3. – К.: Логос, 2002. – С. 309 – 318.
2. Беляева Н. Исторична проза Валерія Шевчука в інтертекстуальному аспекті / Ніна Беляева // Слово і час. – 2001. – № 4. – С. 58 – 64.
3. Вацуро В. Готический роман в России / Вадим Вацуро. – М.: Новое литературное обозрение, 2000. – 544 с.
4. Винничук Ю. Потойбічне: Українська готична проза ХХ ст./ Упоряд., вступне слово, бібліографічні відомості Ю. Винничука. Серія: Історія, культурологія, есеїстика.- К, 2005.- 464 с.
5. Денисюк Х. Два англійські романи готико-френетичної поетики (порівняльний аспект)/ Христина Денисюк // Слово і час. – 2007. - №1. – С.75 – 86.
6. Качуровський І. Готична література та її жанри / Ігор Качуровський // Сучасність. – 2002. – № 5. – С. 59 – 67.
7. Пелевин В.О. Empire V. Амфир В : Роман / Виктор Пелевин. – М.: Эксмо, 2008. – 416 с.
8. Ладыгин М.Б. К вопросу о путях развития «готического романа» / М. Ладыгин // Проблемы метода и жанра в зарубежной литературе: Сборник научных трудов. – Выпуск 5. – М.: МГПИ, 1980. – С. 53 – 71.
9. Лімборський І. Західноєвропейський готичний роман і українська література / Ігор Лімборський // Всесвіт. – 1998. – № 5-6. – С. 157 – 162.
10. Пушкин А.С. Пиковая дама / Александр Пушкин // Сочинения. В 3-х т. Т. 3. Проза. – М.: Худож. лит., 1967. – С. 190 – 214.
11. Пушкин А.С. Капитанская дочка / Александр Пушкин // Сочинения. В 3-х т. Т. 3. Проза. – М.: Худож. лит., 1967. – С. 232 – 332.
12. Решетуха С. Готика як принцип самоорганізації тексту в оповіданні “Примари Несвізького замку” О. Стороженка / С. Решетуха // Вісник Львівського університету. Серія: філологічна. – Випуск 33. – Львів, 2004. – С. 113-118.
13. Тарнашинська Л. Художня галактика Валерія Шевчука: постать сучасного українського письменника на тлі західноєвропейської літератури / Людмила Тарнашинська. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2001.

14. Хропко П. Олекса Стороженко і його літературна спадщина / П. Хропко // Стороженко О. Марко Проклятий: Повість, оповідання. – К.: Дніпро, 1989. – С. 9-10.
15. Шевчук В.О. Біс плоті: Іст. повісті / Валерій Шевчук / Худож оформ. А. Бодрова. – К.: Твім інтер, 1999. – 360 с.
16. Шевчук В.О. Сон сподіваної віри: готично-притчева проза / Валерій Шевчук. – Львів: ЛА «Піраміда», 2007.
17. Столярчук І. Валерій Шевчук написав про житомирську відьму / Іван Столярчук // "Газета по-українськи". – 2007. – № 499 від 23.11.
18. Pospíšil I. The Russian and the Czech-German Gothic Link: Fragments of Development and Comparison // Pospíšil I. Slavistika na křižovatce. – Brno: SvN Regiony, 2003. – S. 204 - 212.
19. Summers M. The Gothic Quest: A history of the gothic novel. – London, 1938. – P. 307.
- Інтернет-видання:
20. Барабаш М. Жанрові особливості та образно-стильові домінанти готично-притчевої прози Валерія Шевчука. Режим доступу:
<http://ariadna.sumno.com/literature-review/zhanrovi-osoblyvosti-ta-obrazno-stylovi-dominanty/>

Наталія Бедзір

Готические мотивы в современной русской и украинской постмодернистской прозе (В.Пелевин, В.Шевчук)

Анотация: В статье «Готические мотивы в современной русской и украинской постмодернистской прозе (В. Пелевин, В. Шевчук)» сопоставляется готическая стилистика русского и украинского писателей. Оба писателя далеки от западноевропейского готического канона, готическую художественность совмещают с пушкинской (В. Пелевин) и барочной (В. Шевчук) традициями. В. Пелевин опирается на неоготику XX в., на технологии масс-медиа, разрабатывает остросоциальный сюжет. В. Шевчук опирается на мифы и фольклор и тяготеет к притче и параболности.

Ключевые слова: постмодернизм, готика, роман, В. Пелевин, В. Шевчук.

Natalia Bedzir

Gothic reasons in modern Russian and Ukrainian postmodernism prose (V.Pelevin and V.Shevtchuk)

Annotation: In the article "Gothic reasons in modern Russian and Ukrainian postmodernism prose (V. Pelevin and V. Shevtchuk)". Both authors distant from the Western-European gothic canon, does not break a secret with reality, call to the analysis of spiritually-corporal tests of man before dominant influence of mass-culture and tempting "evil". V. Pelevin leans against the neogothic of XX of century, on mass-media technologies, V. Shevtchuk - on mythology and Ukrainian folklore. V. Pelevin gravitates to the socio-political intensifying of plot, Ukrainian writer - to parable.

Key words: postmodernism, gothic, novel, V. Pelevin, V. Shevtchuk.

Бедзір Наталія – доктор філологічних наук, професор кафедри російської літератури УжНУ.